



SLOVENSKÁ REPUBLIKA

## NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

I. ÚS 91/2015-21

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 10. júna 2015 v senáte zloženom z predsedníčky Marianny Mochnáčovej a sudcov Petra Brňáka a Milana Lalíka prerokoval prijatú sťažnosť [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], zastúpeného advokátom [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], ktorou namieta opakované porušenie svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a čl. 38 ods. 2 Listiny základných práv a slobôd postupom Okresného súdu Žilina v konaní vedenom pod sp. zn. 8 C 15/2008, a takto

### **r o z h o d o l :**

Základné právo [REDACTED] na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a čl. 38 ods. 2 Listiny základných práv a slobôd postupom Okresného súdu Žilina v konaní vedenom pod sp. zn. 8 C 15/2008 v období po právoplatnosti nálezu Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. IV. ÚS 118/2013 porušené bolo.

[REDACTED] p r i z n á v a primerané finančné zadostučinenie v sume 500 € (slovom päťsto eur), ktorú je Okresný súd Žilina p o v i n n ý zaplatiť mu do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

Mgr. [REDACTED] p r i z n á v a náhradu trov právneho zastúpenia v sume 284,08 € (slovom dvestoosemdesiatštyri eur a osem centov), ktorú j e Okresný súd Žilina p o v i n n ý zaplatiť na účet [REDACTED], advokáta, do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

Vo zvyšnej časti sťažnosti n e v y h o v u j e .

## **O d ô v o d n e n i e :**

### **I.**

1. Uznesením Ústavného súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) č. k. I. ÚS 91/2015-7 zo 4. marca 2015 bola na ďalšie konanie prijatá sťažnosť [REDACTED] (ďalej len „sťažovateľ“), ktorou namietal opakované porušenie svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a čl. 38 ods. 2 Listiny základných práv a slobôd (ďalej len „listina“) postupom Okresného súdu Žilina (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 8 C 15/2008, ku ktorému malo dôjsť po právoplatnosti nálezu ústavného súdu sp. zn. IV. ÚS 118/2013.

2. Sťažovateľ v sťažnosti uviedol, že ako žalovaný v 3. rade je účastníkom označeného súdneho konania vedeného na okresnom súde. Poukázal na skutočnosť, že ide o jeho v poradí druhú sťažnosť, ktorú pre namietané porušenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a čl. 38 ods. 2 listiny v predmetnom konaní podal na ústavnom súde. O prvej jeho sťažnosti rozhodol ústavný súd nálezom sp. zn. IV. ÚS 118/2013 z 23. mája 2013, ktorým konštatoval, že postupom okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 8 C 15/2008 boli porušené označené základné práva sťažovateľa, okresnému súdu prikázal, aby v tomto konaní konal bez zbytočných prieťahov, priznal mu primerané finančné zadosťučinenie v sume 3 500 € a náhradu trov konania v sume 275,94 €. Sťažovateľ v opakovanej sťažnosti uvádza, že okresný súd napriek príkazu ústavného súdu vo veci

nekoná, konanie nie je stále právoplatne skončené, vo veci neboli realizované relevantné procesné úkony a súd neprijal žiadne účinné opatrenia, ktoré by zabránili zbytočným prieťahom v konaní. Z uvedených dôvodov sa 4. augusta 2014 obrátil so sťažnosťou na zbytočné prieťahy v konaní aj na predsedu okresného súdu, ktorý vo vyjadrení zo 16. septembra 2014 konštatoval, že sťažnosť je dôvodná, keďže vo veci sa nekoná v zmysle § 6 Občianskeho súdneho poriadku.

3. V petite sťažnosti sťažovateľ navrhuje, aby ústavný súd nálezom vyslovil, že jeho základné právo na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a čl. 38 ods. 2 listiny postupom okresného súdu v označenom konaní bolo opakovane porušené. Ďalej žiada, aby ústavný súd prikázal okresnému súdu ďalej konať bez zbytočných prieťahov, priznal mu primerané finančné zadosťučinenie v sume 5 000 € a náhradu trov konania v sume 284,08 €.

## II.

4. Ústavný súd vyzval okresný súd, aby sa k prijatej sťažnosti vyjadril, oznámil, či trvá na ústnom pojednávaní, a zaslal ústavnému súdu predmetný súdny spis. Okresný súd v liste doručenom ústavnému súdu 11. mája 2015 oznámil, že netrvá na ústnom pojednávaní, a navrhol, aby ústavný súd sťažnosti nevyhovel. Na odôvodnenie tohto návrhu uviedol, že celková dĺžka konania v období po právoplatnosti skoršieho nálezu ústavného súdu v tejto veci bola poznačená najmä procesnými ťažkosťami s doručovaním písomností žalovanej v I. rade, o ktorej sa napokon zistilo, že je vo výkone trestu odňatia slobody. Podľa vyjadrenia podpredsedu okresného súdu tento po odstránení procesných prekážok vo veci koná a jeho konanie nie je možné považovať za zbytočné prieťahy v konaní.

5. Na výzvu ústavného súdu k vhodnosti ústneho pojednávania sťažovateľ v prípise doručenom 13. apríla 2015 uviedol, že súhlasí s upustením od ústneho pojednávania vo veci.

6. Po posúdení sťažnosti, vyjadrenia k nej a obsahu vyžiadaného súdneho spisu okresného súdu dospel ústavný súd na neverejnom zasadnutí senátu k záveru, že sťažnosť je dôvodná.

### III.

7. Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa čl. 127 ods. 2 ústavy ak ústavný súd vyhovie sťažnosti, svojím rozhodnutím vysloví, že právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom boli porušené práva alebo slobody podľa odseku 1, a zruší také rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah. Ak porušenie práv alebo slobôd podľa odseku 1 vzniklo nečinnosťou, ústavný súd môže prikázať, aby ten, kto tieto práva alebo slobody porušil, vo veci konal.

Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadosťučinenie.

Podľa čl. 48 ods. 2 ústavy má každý právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných prieťahov. Obdobné právo zaručuje čl. 38 ods. 2 listiny.

8. Ústavný súd pri rozhodovaní o sťažnostiach namietajúcich porušenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy vychádza zo svojej ustálenej judikatúry, v súlade s ktorou „Účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia všeobecného

súdu. Samotným prerokovaním veci na súde sa právna neistota osoby domáhajúcej sa rozhodnutia neodstraňuje. K stavu právnej istoty dochádza zásadne až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iným zákonom predvídaným spôsobom, ktorý znamená nastolenie právnej istoty inak ako právoplatným rozhodnutím súdu.“ (m. m. IV. ÚS 221/04).

9. Základnou povinnosťou súdu a sudcu je preto zabezpečiť taký procesný postup v súdnom konaní, ktorý čo najskôr odstráni stav právnej neistoty, kvôli ktorému sa účastník obrátil na súd so žiadosťou o jeho rozhodnutie. Táto povinnosť súdu a sudcu vychádza z ustanovenia § 6 Občianskeho súdneho poriadku (ďalej aj „OSP“), ktorý súdom prikazuje, aby v súčinnosti so všetkými účastníkmi konania postupovali tak, aby ochrana ich práv bola rýchla a účinná, ďalej z § 100 ods. 1 OSP, podľa ktorého len čo sa konanie začalo, postupuje v ňom súd zásadne bez ďalších návrhov tak, aby vec bola čo najrýchlejšie prejednaná a rozhodnutá. Pri posudzovaní otázky, či v súdnom konaní došlo k zbytočným prieťahom v konaní, a tým aj k porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy (čl. 38 ods. 2 listiny), ústavný súd v súlade so svojou doterajšou judikatúrou (I. ÚS 3/00, I. ÚS 7/02, III. ÚS 111/02, IV. ÚS 74/02, III. ÚS 142/03) zohľadňuje tri základné kritériá, ktorými sú právna a faktická zložitosť vecí, o ktorej súd rozhoduje, správanie účastníka súdneho konania a postup samotného súdu. Medzi kritériá, na ktoré ústavný súd tiež prihliada pri svojom rozhodovaní, patrí aj predmet sporu v posudzovanom konaní a význam konania pre sťažovateľa (napr. I. ÚS 19/00, I. ÚS 54/02 alebo II. ÚS 32/02). Podľa rovnakých kritérií postupoval ústavný súd aj v danom prípade.

10. Ústavný súd pri posudzovaní namietaného konania prihliadol aj na skutočnosť, že svojím predchádzajúcim nálezom sp. zn. IV. ÚS 118/2013 z 23. mája 2013 konštatoval porušenie základného práva sťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a čl. 38 ods. 2 listiny postupom okresného súdu v predmetnom konaní, okresnému súdu prikázal konať bez zbytočných prieťahov a sťažovateľovi priznal primerané finančné zadostučinenie v sume 3 500 €, ako i náhradu trov konania.

11. Po prijatí sťažnosti na ďalšie konanie bolo takto základom skúmania ústavného súdu, či postupom okresného súdu v predmetnom konaní v období po právoplatnosti nálezu sp. zn. IV. ÚS 118/2013 z 23. mája 2013 došlo opakovane k porušeniu základného práva sťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a čl. 38 ods. 2 listiny.

12. Po posúdení priebehu konania z hľadiska základných kritérií, na ktoré sa prihliada, ústavný súd konštatuje:

13. Pokiaľ ide o právnu a skutkovú zložitosť veci, ústavný súd konštatuje, že spory o zaplatenie pohľadávky (v danom prípade ide o nesplatenú sumu z poskytnutého stavebného úveru na základe úverovej zmluvy uzatvorenej podľa § 497 a nasl. Obchodného zákonníka) tvoria bežnú súčasť rozhodovacej agendy všeobecných súdov a v zásade ich nemožno považovať za právne ani skutkovo zložité. Obdobne ústavný súd hodnotí aj sťažnosťou napadnuté konanie a poukazuje na to, že ani okresný súd vo svojom vyjadrení k sťažnosti nepoukazoval na skutkovú ani právnu zložitosť veci, pričom zákonný sudca napadnuté konanie označil ako vec „*priemerne skutkovo zložitú*“.

14. Pri hodnotení správania sťažovateľa ako účastníka konania ústavný súd nezistil žiadne okolnosti, ktoré by mohli byť zohľadnené akýmkoľvek spôsobom v jeho neprospech, a teda nemožno mu pričítať žiadny podiel na zodpovednosti za dĺžku konania.

15. V postupe okresného súdu v predmetnej veci ústavný súd aj v období po právoplatnosti nálezu sp. zn. IV. ÚS 118/2013 zistil viaceré obdobia nečinnosti. Pre posúdenie ústavnej sťažnosti ako dôvodnej boli pritom relevantné najmä tieto časové súvislosti:

- ešte 9. septembra 2011 bolo okresnému súdu doručené podanie žalobcu, ktorého obsahovou súčasťou bolo späťvzatie žaloby voči sťažovateľovi ako žalovanému v III. rade a čiastočné späťvzatie žaloby voči žalovanej v 1. rade,

- nálezom ústavného súdu sp. zn. IV. ÚS 118/2013 z 23. mája 2013 bolo okresnému súdu prikázané ďalej konať vo veci bez zbytočných prieťahov,

- až 17. februára 2014 okresný súd vyzval žalovanú v 1. rade a sťažovateľa, aby sa vyjadrili k späťvzatiu žaloby, pričom výzvu formuloval takto: „*Vyjadrenie súd nebude vynucovať, prakticky ho môžete voliť v prípade pozitívne formulovaného nesúhlasu so zastavením konania alebo určitého návrhu o právach Vašej sporovej strany.*“,

- sťažovateľ predmetnú výzvu prevzal 20. februára 2014, výzva zaslaná žalovanej v 1. rade sa vrátila okresnému súdu neprevzatá 13. marca 2014,

- na základe vykonanej lustrácie okresný súd 9. septembra 2014 zistil, že žalovaná v 1. rade je vo výkone trestu odňatia slobody, a to už od 26. apríla 2010 (!) s predpokladom do 26. októbra 2018,

- výzvu na vyjadrenie sa k späťvzatiu, ako aj k čiastočnému späťvzatiu okresný súd 6. novembra 2014 zaslal žalovanej v 1. rade, ktorá ju prevzala 11. novembra 2014, v súdom ustanovenej 10-dňovej lehote však na výzvu nereagovala,

- uznesením z 8. apríla 2015 okresný súd (i) konanie v časti proti sťažovateľovi zastavil s tým, že o trovách konania v súvislosti so zastavením konania proti sťažovateľovi rozhodne osobitným uznesením, (ii) konanie v časti o zaplatenie sumy 7 500 € zastavil s tým, že o trovách konania v súvislosti so zastavením konania v časti o zaplatenie sumy 7 500 € rozhodne osobitným uznesením.

16. V období po právoplatnosti nálezu ústavného súdu sp. zn. IV. ÚS 118/2013 z 23. mája 2013 teda možno vidieť viaceré obdobia nečinnosti okresného súdu. Prvým bolo obdobie od právoplatnosti predmetného nálezu ústavného súdu (2. júla 2013) do 17. februára 2014, keď súd vyzval žalovaných na vyjadrenie k späťvzatiu žaloby (viac ako sedem mesiacov nečinnosti). Nečinnosťou sa vyznačovalo aj obdobie od 13. marca 2014, keď sa súdu vrátila zásielka neprevzatá žalovanou v 1. rade, do 6. novembra 2014, keď súd opätovne vyzval žalovanú v 1. rade na vyjadrenie k späťvzatiu žaloby (takmer osem mesiacov nečinnosti). Skutočnosť, že žalovaná bola vo výkone trestu odňatia slobody, nezbavuje súd zodpovednosti za túto dobu nečinnosti, keďže lustráciou túto skutočnosť mohol zistiť podstatne skôr. Napokon ako ďalšie obdobie nečinnosti ústavný súd vyhodnotil

čas od novembra 2014, keď žalovanej v 1. rade márne uplynula lehota na vyjadrenie k späťvzatiu žaloby, do 8. apríla 2015, keď súd uznesením vo vzťahu k sťažovateľovi konanie zastavil (viac ako štyri mesiace nečinnosti).

17. Aj keď tieto obdobia nečinnosti okresného súdu samy osebe nevykazujú zvlášť dlhú dobu, v spojení s celkovou dĺžkou konania a najmä v spojení s nerešpektovaním skoršieho príkazu ústavného súdu konať vo veci bez zbytočných prieťahov musel byť ústavným súdom postup okresného súdu vyhodnotený ako ústavne nekonformný. Tieto skutočnosti preto viedli k záveru ústavného súdu o opätovnom porušení základného práva sťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov zaručeného v čl. 48 ods. 2 ústavy, ako aj v čl. 38 ods. 2 listiny postupom okresného súdu v predmetnom konaní (výrok 1 nálezu). Keďže ústavný súd už svojím predchádzajúcim nálezom sp. zn. IV. ÚS 118/2013 z 23. mája 2013 prikázal okresnému súdu konať vo veci bez zbytočných prieťahov, neprichádzalo do úvahy opakovane zaviazať okresný súd na túto povinnosť. V tejto časti preto sťažnosti vyhované nebolo (výrok 4 nálezu).

#### IV.

18. Sťažovateľ v sťažnosti uplatnil a odôvodnil aj svoj návrh na priznanie primeraného finančného zadosťučinenia v sume 5 000 €. Z doterajšej rozhodovacej činnosti ústavného súdu vyplýva, že primerané finančné zadosťučinenie ústavný súd spravidla prizná vtedy, keď následky porušenia práv sťažovateľa (zbytočné prieťahy v konaní) už nemožno napraviť či odstrániť (napr. III. ÚS 17/02, I. ÚS 97/09). Ústavný súd preto tretím výrokom nálezu priznal sťažovateľovi vychádzajúc z princípov spravodlivosti, z potreby zavŕšenia ochrany jeho práv a zo zodpovednosti okresného súdu za zbytočné prieťahy v konaní primerané finančné zadosťučinenie v sume 500 €. Táto výška podľa ústavného súdu primerane vyjadruje jeho ujmu spôsobenú právnou neistotou a zároveň zohľadňuje skutočnosť, že už skorším nálezom ústavného súdu mu bolo vo vzťahu k okresnému súdu a porušeniu jeho práv v totožnom konaní priznané primerané finančné zadosťučinenie

v sume 3 500 €. Podľa § 56 ods. 5 zákona o ústavnom súde platí, že ak ústavný súd rozhodne o priznaní primeraného finančného zadosťučinenia, orgán, ktorý základné právo alebo slobodu porušil, je povinný ho vyplatiť sťažovateľovi do dvoch mesiacov od právoplatnosti rozhodnutia.

19. Ústavný súd napokon rozhodol aj o náhrade trov konania sťažovateľa. S poukazom na § 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde a vyhlášku Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb mu bola priznaná náhrada trov konania pred ústavným súdom v 284,08 € (2 úkony právnej pomoci po 134 €, t. j. prevzatie a príprava zastúpenia, sťažnosť adresovaná ústavnému súdu, 2 x paušálna náhrada hotových výdavkov po 8,04 €), ktorú je okresný súd povinný zaplatiť na účet [REDAKOVANÉ], advokáta, do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

Vzhľadom na čl. 133 ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nie je prípustný opravný prostriedok, toto rozhodnutie nadobúda právoplatnosť dňom jeho doručenia účastníkom konania.

**P o u č e n i e :** Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 10. júna 2015